

Sygn. akt IV CSK 319/19

## POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z wniosku P. R.  
przy uczestnictwie (...)  
o dział spadku,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej  
w dniu 23 stycznia 2020 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej uczestników postępowania  
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.  
z dnia 29 stycznia 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 stycznia 2019 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił apelację uczestników postępowania od postanowienia Sądu Rejonowego w E. z dnia 7 listopada 2018 r. w sprawie z wniosku P. R. o dział spadku po swoim zmarłym ojcu. Oddalając apelację uczestników Sąd drugiej instancji podzielił ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i ocenę prawną w odniesieniu do stwierdzenia nieważności umowy o dożywocie, zawartej między zmarłym i uczestnikami postępowania, z powodu jej pozorności oraz dokonanego działu spadku; zasądził także spłaty od uczestników na rzecz wnioskodawcy.

W skardze kasacyjnej uczestnicy postępowania zarzucili Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 233 § 1 w związku z art. 328 § 2, art. 316 § 1, a także art. 382 i art. 386 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. W zakresie prawa materialnego naruszenie przepisów dotyczy art. 65 § 1 i 2 w związku z art. 353<sup>1</sup> i art. 908 k.c. przez błędną wykładnię oświadczeń woli stron; art. 83 § 1 k.c. przez błędną wykładnię prowadzącą do niewłaściwego zastosowania tego przepisu; art. 908 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na pominięciu losowego charakteru umowy dożywocia. Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na niespełnienie przesłanek określonych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pełnomocnik uczestników uznał skargę za oczywiście uzasadnioną oraz stwierdził rozbieżności orzecznicze, powodujące, jak stwierdził, istnienie zagadnienia prawnego dotyczącego wykładni art. 83 § 1 k.c.

Zdaniem skarżącego, oczywistość skargi polega na naruszeniu art. 83 § 1 k.c. przez błędną wykładnię „i w konsekwencji uznanie, że umowa o dożywocie jest umową pozorną, podczas gdy warunkiem takiego uznania jest wiedza obu stron a w niniejszym postępowaniu nie została ta przesłanka wykazana”.

Oczywistość naruszenia art. 908 k.c. polega na błędnej wykładni i przyjęciu, „że umowa dożywocia ma charakter losowy, gdyż czas trwania obowiązków nabywcy nieruchomości uzależniony jest od długości życia dożywotniego” [chyba dożywotnika?], „którego nie da się z góry określić”.

Zgodnie z art. 398<sup>4</sup> § 2 k.p.c. wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania wymaga merytorycznego uzasadnienia, nie tylko formalnego wyodrębnienia od uzasadnienia samej skargi. Można przypuszczać, że pełnomocnik słyszał i miał możliwość zapoznać się z od dawna utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa oraz doktryny, co oznacza oczywistą zasadność skargi kasacyjnej i jak ma wyglądać profesjonalny wywód prawniczy, który o tej oczywistości na gruncie art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. przekona Sąd Najwyższy. Z pewnością nie wystarczy powtórzyć zarzutu będącego podstawą prawną samej skargi, lecz powinien dowieść, że wadliwość zastosowania przepisów, które powołuje jest tak rażąca, iż dla przeciętnego prawnika jawi się jako oczywista i nie wymagająca pogłębionej argumentacji.

Niestety, pełnomocnik skarżących nic takiego nie uczynił. Przeciwnie, osłabił swój wniosek przez stwierdzenie, że skarga nie jest chyba taka oczywista, skoro wymaga rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, które w dodatku pomieszane zostało z przyczyną tego zagadnienia, mianowicie rozbieżnościami orzecznictwymi dotyczącymi wykładni art. 83 § 1 k.c.

Przede wszystkim, pełnomocnik skarżących zapomniał, że zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., na który to przepis również się nie powołał, nie każde zagadnienie prawne może stanowić podstawę skargi kasacyjnej. Chodzi o zagadnienie istotne i to trzeba we wniosku wykazać, jak również to, że zagadnienie prawne występuje rzeczywiście. Dopiero w ostatnim zdaniu wniosku zagadnienie to jest sformułowane: „czy w przypadku uznania pozorności zapisów” [chyba chodzi o przepisy?] „charakterystycznych dla umowy dożywocia (świadczenia ekwiwalentne), ważna jest umowa darowizny jako czynność ukryta?” Dalej nie ma już żadnego uzasadnienia.

Z kolei w odniesieniu do rozbieżności orzecznictwowych, to są one wplecione we wniosek w zagadnienie prawne, jednak przytoczone orzeczenia, jak wynika z ich treści nie mają znaczenia dla rozpoznawanej sprawy. W każdym razie

w uzasadnieniu wniosku nie jest to nawet uprawdopodobnione oraz nie ma wskazanych żadnych wniosków, które z przedłożonych orzeczeń wynikałyby dla sprawy. Stosownie do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego i doktryny rozbieżności orzecznicze wymagają rozważenia, nawet gdy się je wykaże, jeżeli ich rozstrzygnięcie posłuży do rozpoznania toczącego się sporu, a jednocześnie wpłynie na rozwój prawa. W przedstawionych orzeczeniach zabrakło niektórych, które mogłyby pomóc zrozumieć prawidłowość rozstrzygnięcia sprawy w zaskarżonym postanowieniu, mającym podstawę w stanie faktycznym, ustalonym i niepodlegającym weryfikacji na tym etapie rozpoznania sprawy (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.), np. wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1998 r. III CKN 219/98 (nie publ.) oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2009 r. III CZP 21/09 (OSNC 2010, nr 1, poz. 13). Nie wystarczy zatem tylko odwołanie się do orzecznictwa, lecz musi się dokonać profesjonalnego wywodu prawniczego, uzasadniającego wniosek i przekonującego o swoich racjach. Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego już orzeczenia sądowego, nie stanowi uruchomienia trzeciej instancji sądowej.

Z tych względów na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. należało orzec jak w postanowieniu.